

वित्तीय अधिकार नियमपुस्तिका, १९७८
(भाग- २) अंतर्गत वस्तु व सेवाकर अपीलीय
न्यायाधिकरणावरील राज्य वस्तु व सेवाकर
विभागाच्या प्रतिनिधींसाठी आवश्यक विविध
स्वरूपाच्या खर्चास मंजूरी देण्याबाबतचे
प्रशासकीय व वित्तीय अधिकार राज्यकर
आयुक्त, वस्तु व सेवाकर विभाग यांना प्रदान
करण्याबाबत.....

महाराष्ट्र शासन

वित्त विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : संकीर्ण-१०२५/प्र.क्र.२८/वि.प्र.४

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक :- २२ जुलै, २०२५.

- वाचा :-** १) शासन निर्णय वित्त विभाग क्रमांक : संकीर्ण-१०२०/२३८/प्र.क्र.७३/वि.प्र.४, दि.१०.३.२०२१
२) केंद्र शासन वित्त मंत्रालय, (राजस्व विभाग) अधिसूचना, दि.१४.९.२०२३
३) केंद्र शासन वित्त मंत्रालय, (राजस्व विभाग) यांचे पत्र
क्र. A-५००५०/२९/२०२३- CESTAT-DOR, दि.०४.०४.२०२४
४) केंद्र शासन वित्त मंत्रालय, (राजस्व विभाग) यांचे पत्र
क्र. A-५००५०/१०२/२०२३- CESTAT-DOR, दि.११.०५.२०२४
५) राज्यकर आयुक्त यांचे पत्र क्र. रासह/ज.न./वस्तु व सेवा कर/जागा/(GSTAT)
ब-२७६, दि.२०.२.२०२५ व ब-७४५, दि.२३.५.२०२५.

प्रस्तावना :-

दि. १ जुलै, २०१७ पासून वस्तु व सेवा कर कायदा केंद्र व राज्य अशा दोन्ही ठिकाणी लागू होऊन त्याची अंमलबजावणी सुरु झाली आहे. संदर्भीय क्र.२ येथील केंद्र शासनाच्या अधिसूचनेअन्वये महाराष्ट्र राज्यात मुंबई/पुणे/नागपूर/ठाणे/छत्रपती संभाजीनगर येथे वस्तु व सेवाकर अपीलीय न्यायाधिकरण स्थापन करण्यात आले आहे. केंद्र शासनाच्या संदर्भीय क्र.३ व ४ येथील पत्रान्वये वस्तु व सेवाकर अपीलीय न्यायाधिकरणाकरिता तसेच वस्तु व सेवाकर न्यायाधिकरणावर केंद्रीय वस्तु व सेवाकर विभागाच्या व राज्य वस्तु व सेवाकर विभागाच्या प्रतिनिधींसाठी जागा भाड्याने घेण्याबाबत केंद्र शासनाने मार्गदर्शक सूचना दिल्या आहेत. वस्तु व सेवाकर अपीलीय न्यायाधिकरणाच्या ठिकाणीच केंद्रीय वस्तु व सेवाकर विभागाच्या व राज्य वस्तु व सेवाकर विभागाच्या प्रतिनिधीसाठी जागा भाड्याने घेणे प्रशासकीय दृष्ट्या सोईस्कर असणार आहे. वस्तु व सेवाकर अपीलीय न्यायाधिकरण खंडपिठाच्या जागेच्या भाड्याचा व फर्निचरचा खर्च केंद्र सरकार करणार असून केंद्रीय वस्तु व सेवाकर व राज्य वस्तु व सेवाकर विभागाच्या प्रतिनिधींसाठी जागेच्या भाड्याचा व फर्निचरचा खर्च संबंधीत विभागास करावयाचा असल्याचे केंद्र शासनाच्या संदर्भीय क्र.३ येथील पत्रान्वये प्राप्त दिनांक २७.०३.२०२४ च्या बैठक इतिवृत्तातील मुद्दा क्र.१० व केंद्र शासनाच्या संदर्भीय क्र.४ येथील पत्रातील मुद्दा क्र.२ मध्ये सुचित केले आहे.

यासंदर्भात संदर्भीय क्र.१ येथील शासन निर्णयामधील परिशिष्ट -अ नुसार राज्य वस्तु व सेवाकर कार्यालयासाठी जागा भाड्याने घेण्यास व भाड्याने प्रदान करण्यास मंजूरीचे अधिकार राज्यकर आयुक्त यांना प्रदान करण्यात आले आहेत. राज्यात नव्याने स्थापन करण्यात आलेल्या वस्तु व सेवाकर अपीलीय न्यायाधिकरणाचे कामकाज सुरळीतपणे पार पाडण्याची मुलभूत जबाबदारी ही वस्तु व सेवाकर विभागाचे प्रमुख म्हणून राज्यकर आयुक्त यांचीच असणार आहे. तसेच राज्यकर आयुक्त, वस्तु व सेवाकर विभाग हे पद प्रधान सचिव या दर्जाचे असून राज्यकर आयुक्तांकडून सादर केलेल्या खर्चाचे प्रस्तावांना पुनःच प्रशासकीय विभागाकडून मान्यता घेणे संयुक्तीक नसल्यामुळे राज्यातील वस्तु व सेवाकर अपीलीय न्यायाधिकरणाच्या सुरळीत संचालन व कार्यान्वयनासाठी वस्तु व सेवाकर न्यायाधिकरणावरील राज्य वस्तु व सेवाकर विभागाच्या प्रतिनिधींसाठी आवश्यक असलेली जागा भाड्याने घेण्यास व भाडे प्रदान करण्यास मंजूरी देण्याचे, सदर प्रतिनिधींसाठी आवश्यक फर्निचर व जड वस्तुसंग्रहाच्या इतर वस्तु विकत घेण्यासाठीचे तसेच आकस्मिक खर्चास मंजूरी देण्याबाबत एकूण ०३ बाबींकरिता प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्याचे अधिकार राज्यकर आयुक्त, वस्तु व सेवाकर विभाग यांना प्रदान करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. तदनुषंगाने शासनाने खालीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

केंद्र शासनाच्या दिनांक १४.०९.२०२३ च्या अधिसूचनेअन्वये महाराष्ट्र राज्यात नव्याने स्थापन करण्यात येणाऱ्या वस्तु व सेवाकर अपीलीय न्यायाधिकरणावरील राज्य वस्तु व सेवाकर विभागाच्या प्रतिनिधींसाठी आवश्यक असलेली जागा भाड्याने घेण्यास व भाडे प्रदान करण्यास मंजूरी देण्याचे, सदर प्रतिनिधींसाठी आवश्यक फर्निचर व जड वस्तुसंग्रहाच्या इतर वस्तु विकत घेण्यासाठीचे तसेच आकस्मिक खर्चास मंजूरी देण्याबाबत एकूण ०३ बाबींकरिता वित्तीय अधिकार नियमपुस्तिका, १९७८ भाग-२ अंतर्गत या शासन निर्णयासोबतच्या प्रपत्र- अ मधील नमूद अटींच्या तसेच खालील अटींच्या अधिन राहून प्रशासकीय व वित्तीय मान्यता देण्याचे अधिकार राज्यकर आयुक्त, वस्तु व सेवा कर विभाग यांना प्रदान करण्यास याद्वारे शासन मंजूरी देण्यात येत आहे.

- १) विहीत अटींपैकी एखादी अट पूर्ण होत नसेल तर अशा प्रस्तावास वित्त विभागाची (संबंधित व्यय कार्यासनाची) वित्तीय मंजूरी आवश्यक राहिल.
- २) सदरचे अधिकार वस्तु व सेवाकर अपिलीय न्यायाधिकरणावरील केवळ राज्य वस्तु व सेवाकर प्रतिनिधींसाठी राज्यकर आयुक्त, वस्तु व सेवाकर विभाग यांना लागू राहतील.
- ३) विभागास वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८, भाग- दोन अंतर्गत नवीन वित्तीय शक्ती प्रदान करण्यात येत असल्याने यापुढे प्रस्तुत प्रकरणी वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका, १९७८ भाग- पहिला अन्वये प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करता येणार नाही.
- ४) प्रदान करण्यात आलेल्या शक्तींचा वापर संबंधित नियम, अटी व शर्ती विचारात घेऊन शासनाने प्रत्यक्षात उपलब्ध केलेल्या आर्थिक तरतूदीच्या अधीन राहून करणे आवश्यक राहिल.
- ५) प्रदान करण्यात आलेल्या वित्तीय अधिकाराचा पुरेपुर आणि जबाबदारीने वापर करणे आवश्यक राहिल.

६) या शासन निर्णयासोबतच्या प्रपत्र- अ मधील प्रदान करण्यात आलेल्या वित्तीय अधिकारांगत मंजूरी आदेश निर्गमित करण्यापूर्वी वस्तू व सेवा कर कार्यालयातील सहायक संचालक लेखा यांचे निधी उपलब्ध असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र घेणे आवश्यक राहिल.

७) प्रदान करण्यात आलेल्या वित्तीय अधिकारांगत निर्गमित करण्यात येणाऱ्या प्रत्येक आदेशाची प्रत्येकी एक प्रत वित्त विभागातील विक्रीकर प्रशासन-४, व्यय-७ व विनियम कार्यासनांना या शासन निर्णयासोबतच्या परिशिष्टात नमूद अनुक्रमांकासह उल्लेख करुन पाठविण्यात याव्यात.

८) प्रदान करण्यात आलेल्या वित्तीय अधिकारांचा जबाबदारीने वापर करण्यात येत असल्याचा आढावा राज्यकर आयुक्त यानी दर सहा महिन्यांनी घेणे आवश्यक राहिल.

९) प्रदान करण्यात आलेल्या वित्तीय अधिकारांचा दुरुपयोग केला जात असल्याचे दिसून आल्यास संबंधित अधिकारी शिस्तभंगाच्या कार्यवाहीस पात्र राहिल.

२. प्रस्तुत शासन निर्णय, वित्त विभाग, अनौपचारिक संदर्भ क्र ४१७/२०२५/व्यय-७, दि.११/०६/२०२५ व अनौ.सं.क्र. २२२/२०२५/विनियम, दि.१३/०६/२०२५ अन्वये प्राप्त झालेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५०७२२१७५७५०७९०५ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(विक्रम नि. ढमाळ)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

सोबत:- प्रपत्र-अ

प्रति,

- १) मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
- २) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ३) मा. उप मुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ४) मा. उप मुख्यमंत्री, सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई
- ५) मा. राज्यमंत्री (वित्त) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
- ६) राज्यकर आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, वस्तू व सेवा कर भवन, माझगाव, मुंबई,
- ७) महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा)-१/२, महाराष्ट्र, मुंबई/ नागपूर.
- ८) विशेष राज्यकर आयुक्त, वस्तू व सेवा कर विभाग, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई,
- ९) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- १०) सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
- ११) संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई
- १२) कक्ष अधिकारी (विनियम, व्यय-७, प्रशा-४) वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
- १३) निवड नस्ती, वि.प्र.४ कार्यासन, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

वित्तीय अधिकार नियमपुस्तिका -१९७८, भाग-दुसरा अंतर्गत

वस्तू व सेवाकर अपिलीय न्यायाधिकरणाकरीता राज्यकर आयुक्त, वस्तू व सेवाकर विभाग यांना वित्तीय अधिकार प्रदान करण्यासंदर्भात

अ.क्र.	वित्तीय शक्तीचे वर्णन	वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८ भाग पहिला नुसार सध्याचे वित्तीय अधिकार	प्रस्तावित केलेली वित्तीय मर्यादा	अटी व शर्ती
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
१	<p>केंद्र शासनाच्या अधिसूचनेनुसार राज्यात नव्याने स्थापन करण्यात येणा-या वस्तू व सेवाकर अपिलीय न्यायाधिकरणावरील राज्य वस्तू व सेवाकर विभागाच्या प्रतिनिधींसाठी आवश्यक असलेली जागा भाड्याने घेण्यास व भाडे प्रदान करण्यास मंजूरी देणे.</p> <p>(उपविभाग-१, अ.क्र.१०, नियम क्र. ११५ आणि महाराष्ट्र आकस्मिक खर्च नियम, १९६५ मधील नियम -१४७ (क) खालील टीप-१)</p>	<p>१) प्रशासनिक विभाग - पूर्ण अधिकार</p> <p>२) विभाग प्रमुख - (अ) मुंबई, नवी मुंबई, ठाणे, पुणे, पिंपरी-चिंचवड, नागपूर, औरंगाबाद येथील प्रत्येक कार्यालयीन इमारतींसाठी प्रति महा ₹ १ लक्ष पर्यंत*</p> <p>(ब) वरील “अ” व्यतिरिक्त अन्य प्रदेशातील प्रत्येक कार्यालयीन इमारतींसाठी प्रति महा रु.५०,०००/- पर्यंत*</p> <p>३) प्रादेशिक कार्यालय प्रमुख - (अ) वरील “२(अ)” येथे नमूद प्रदेशांतील प्रत्येक कार्यालयीन इमारतींसाठी प्रति महा रु. ५०,०००/- पर्यंत*.</p> <p>(ब) वरील “अ” व्यतिरिक्त अन्य प्रदेशांतील प्रत्येक कार्यालयीन इमारतींसाठी प्रति महा ₹ ३५,०००/- पर्यंत*.</p> <p>४) कार्यालय प्रमुख - प्रत्येक कार्यालयीन इमारतींसाठी प्रति महा ₹ २०,०००/- पर्यंत*.</p> <p>(*सर्व करांव्यतिरिक्त)</p>	<p>राज्यकर आयुक्त पूर्ण अधिकार</p>	<p>१) कार्यालयातील एकंदर शासकीय कर्मचारी व अधिकारी यांची संख्या व वर्ग ह्या संदर्भात ह्या प्रयोजनासाठी शासनाने विहित केलेल्या निकषानुसार कार्यालयासाठी भाड्याने घ्यावयाच्या जागेचे क्षेत्रफळ असले पाहिजे.</p> <p>२) "भाडे, दर आणि कर/स्वामित्वधन" या तपशीलवार लेखाशिर्षाखाली आवश्यक तेवढ्या निधीच्या उपलब्धतेच्या अधीन राहून.</p> <p>३) संबंधित कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग यांच्याकडून इच्छित ठिकाणी शासकीय जागा उपलब्ध नसल्याबाबतचे प्रमाणपत्र मिळवावे.</p> <p>४) ज्या प्रकरणी जशी आवश्यकता राहिल त्याप्रमाणे कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग आणि/किंवा संबंधित जिल्ह्याचे जिल्हाधिकारी किंवा सामान्य प्रशासन विभाग यांच्याकडून जागेचे भाडे आणि/किंवा भाड्याचा दर वाजवी असल्याबाबतचे प्रमाणपत्र मिळवावे.</p> <p>५) "कार्यालयीन जागा" या संज्ञेमध्ये व्यवस्थापनेच्या दृष्टीने आवश्यक असलेली मोकळी जागा, गॅरेज, डेपो, भांडार/भांडारे, गोदाम/गोदामे यांचा अंतर्भाव राहिल.</p> <p>६) भाड्याने घेतलेल्या जागेबाबत विभागाने दर ३ वर्षांनी आढावा घ्यावा.</p>

अ.क्र.	वित्तीय शक्तीचे वर्णन	वित्तीय अधिकार नियम पुस्तिका १९७८ भाग पहिला नुसार सध्याचे वित्तीय अधिकार	प्रस्तावित केलेली वित्तीय मर्यादा	अटी व शर्ती
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)
२	केंद्र शासनाच्या अधिसूचनेनुसार राज्यात नव्याने स्थापन करण्यात येणा-या वस्तू व सेवाकर अपिलीय न्यायाधिकरणावरील राज्य वस्तू व सेवाकर विभागाच्या प्रतिनिधीसाठी आवश्यक फर्निचर आणि जडवस्तुसंग्रहाच्या इतर वस्तू विकत घेण्यासाठी मंजूरी देणे. (उपविभाग-२, अ.क्र. ३७, नियम क्र. ९०)	१) प्रशासनिक विभाग - पूर्ण अधिकार २) विभाग प्रमुख ३) प्रादेशिक कार्यालय प्रमुख २) व ३) करीता अ) जुन्या कार्यालयाच्या संदर्भात पूर्ण अधिकार ब) नव्याने निर्माण केलेल्या प्रत्येक कार्यालयासाठी प्रति वर्षी ₹ १.०० लक्ष मर्यादेपर्यंत ४) कार्यालय प्रमुख - जुन्या कार्यालयाच्या संदर्भात प्रति वर्षी ₹ २५०००/- पर्यंत	राज्यकर आयुक्त पूर्ण अधिकार	१) फर्निचर विहित प्रमाणीकृत आकारमानाचे असावे. जेथे दुय्यम कार्यालयासाठी आवश्यक फर्निचरसंबंधी प्रमाणक विहित करण्यात आले नसेल तेथे प्रशासनिक विभागाने ते महाराष्ट्र सार्वजनिक बांधकाम विभाग नियम पुस्तिकेच्या परिशिष्ट २६ मध्ये विहित केलेल्या फर्निचरच्या प्रमाणाच्या धर्तीवर आणि अशा (दुय्यम) कार्यालयातील प्रत्यक्ष कर्मचारीवृंदाची संख्या विचारात घेऊन, निश्चित करावे. अशा प्रकरणी वित्त विभागाकडे आणि सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडे संदर्भकरण्याची आवश्यकता राहणार नाही. २) आवश्यक तो निधी उपलब्ध असला पाहिजे. ३) नेहमीची कार्यपद्धती आणि इतर सर्वसाधारण निर्देशांचे अनुपालन करण्यात यावे. ४) सदर अधिकार हे पुनः प्रदान करता येणार नाहीत.
३	केंद्र शासनाच्या अधिसूचनेनुसार राज्यात नव्याने स्थापन करण्यात येणा-या वस्तू व सेवाकर अपिलीय न्यायाधिकरणावरील राज्य वस्तू व सेवाकर विभागाच्या प्रतिनिधीसाठी आकस्मिक खर्चास मंजूरी देणे. (उपविभाग-२, अ.क्र. १, नियम क्र. २ व ७)	१) प्रशासनिक विभाग - स्वतःच्या कार्यालयासाठी प्रतिवर्षी रु.५.०० लक्ष पर्यंत. २) विभाग प्रमुख व ३) प्रादेशिक कार्यालय प्रमुख २) व ३) करीता अ) स्वतःच्या कार्यालयासाठी प्रतिवर्षी रु ३.०० लक्ष पर्यंत. ब) त्यांच्या नियंत्रणाखालील कार्यालयांकरीता प्रतिवर्षी ₹ २.०० लक्ष पर्यंत. ४) कार्यालय प्रमुख - स्वतःच्या कार्यालयासाठी प्रतिवर्षी रु.१.२५ लक्ष पर्यंत.	राज्यकर आयुक्त प्रतिवर्षी रु.५.०० लक्ष पर्यंत	१) अर्थसंकल्पात निधी उपलब्ध असला पाहिजे. २) आखून दिलेली कार्यपद्धती व सर्वसाधारण आदेशांचे अनुपालन करण्यात यावे. ३) संबंधित विभागाच्या प्रशासन शाखेचे प्रभारी अपर राज्यकर आयुक्त / राज्यकर सहआयुक्त यांना राज्यकर आयुक्त हे अधिकार पुनः प्रदान करू शकेल. ४) आकस्मिक खर्च (वरखर्च)" यामध्ये एक कार्यालय म्हणून कार्यालयाच्या व्यवस्थापनेच्या दृष्टीने आनुषंगिक असलेल्या उदा. सर्वसाधारणपणे पुस्तके व नियतकालिके यांची खरेदी, लेखनसामग्रीची खरेदी इत्यादी किरकोळ दैनंदिन खर्चाचा समावेश होतो. टीप :- आकस्मिक खर्चाच्या बाबींची ढोबळ यादी (सहपत्र-४) वित्त विभाग शासन निर्णय दि.१७.०४.२०१५ सोबत जोडली आहे. सदर यादी उदाहरण स्वरूप असून ती सर्वसमावेशक नाही.